

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

MUTAXASSISLIKNING NAZARIY MASALALARI
(YAPON TILI)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar
Mutaxassislik: 70230101 – Lingvistika (sharq tillari bo'yicha)

Toshkent – 2021

5. Алшатов В.М., Аркальев П.М., Подлесская В.И., Теоретическая грамматика японского языка, т.1,2, М., «Наталис», 2008г.
6. В.М.Алшатов, И.Ф. Вардуль, С.А. Старостин. Грамматика японского языка, Учебное пособие. «Восточная литература» РАН.М.: 2000г.
7. М. Кизла, Грамматика японского языка 1, 2, М., 2002г.
8. Данилов А.Ю., Японский язык. Глагол: категория вида, Учебное пособие. «Муравей-Гайд», М.: 2001г.
9. Данилов А.Ю., Японский язык. Побудительный и побудительно-страдательный залоги, Учебное пособие. «Муравей - Гайд»М.: 2000г.
10. 吉川[武時]、日本語文法入門、東京、アルク、1991
11. 仁田義雄 現代語の文法・文法論 日本語要説 言語学テキスト叢書(лингвистическая серия), Токио, 2002 с. 11-38

Axborot manbalari

- 1 www.ziyo.net
- 2 www.wikipedia.com
- 3 www.geocities.co.jp

7. O'quv dasturi "Yapon filologiyasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil "22" avgust-dagi "1"-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021-yil "23" avgust -dagi "1" -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

8. Fan/modul uchun mas'ul:

R.Sugano – TDShU, "Yapon filologiyasi" kafedrasi dotsenti

9. Taqrizchilar:

Gafurova X.Sh.- Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti dotsenti, Ph.D.
Xalmurzayeva N.T. – TDShU "Yapon filologiyasi" kafedra mudiri, PhD,
dotsent

4.	<ul style="list-style-type: none"> VI. Ta'limgan texnologiyalari va metodlari: Ma'ruzalar; interfaol keys-stdilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimatlarni qilish; individual loyiylar;
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar:
6.	<p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashdirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshirilqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 吉川武時、日本語文法入門、東京、アルク、1991 Гулямов И., Мутахассисликнинг назарий масалалари. Ўкув кўлланма. Т.: 2009. Сугано Р., Зиямова З., Мутахассисликнинг назарий масалалари, Ўкув кўлланма. Т.: 2010. Шеров С., Япон тили грамматикаси, Ўкув кўлланма. Т.: 2009. Фаткулина Л., Японский язык: Начальный курс (лексический минимум и необходимый запас иероглифов). Учебное пособие. ТашГИВ, Т.: 2010.
	<p>Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qatiy tarrib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo',ishi kerak. O 'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O 'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O 'zbekiston davlatini biregalikda barpo etamiz. – Т.: "O 'zbekiston", 2016.- 56 b. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Т.: "O 'zbekiston", 2017. - 48 b. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz. – Т.: "O 'zbekiston", 2017. - 488 b.

Fan/modul kodи LNM104	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy fan	Ta'lim tili o'zbek/rus	Haftadagi dars soatlari 4	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Jami yuklama (soat)
1. “Mutaxassislikning nazariy masalalari” (yapon til)	60	60	120
2. I. Fanning mazmuni			
	Fanni o'qitishdan maqsad – mutaxassislik sohasidagi ilmiy qarashlar, turli munosabatlarning o'ziga xos jihatlar, ularmi baholashning ilmiy asosari, mutaxassislik sohasiga oid ilmiy markazalar, ularning fan rivojiga qo'shgan ulushi, mutaxassislikdagi eng yangi yo'naliishlar va ularning istiqbollari, mutaxassislikning tugun va yechimlari xususida magistrlarga ma'lumot yetkaizishdir.		
	Fanning vazifasi – talabalarning quyi kurslarida yaponshunoslik yo'naliishlarida olgan bilimlarini to'ldirishdan iborat.		
	Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga tilshunoslikning nazariy asoslarini, lingvistikaning asosiy tushunchalari va tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tafbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.		
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)			
	II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:		
	1-mavzu “Asosiy sharq tilining dunyo tillari orasida tutgan o'rni” Asosiy sharq tilining dunyo tillari orasida tutgan o'rni. O'qitilayotgan sharq tilida yaratilgan asosiy yozma manbalari. Yozma manbalarning til xususiyatlari. O'rganilayotgan adabiy tilning yuzaga kelishi va uning tarixiy takomili. Umumxalq tilining adabiy tilga munosabati.		
	2-mavzu “Grafika va fonetikaning nazariy tugunlari” Til va nutq sathlari. O'rganilayotgan tilning grafikasi va uning asosları. Fonologiya va fonetika. Nutq tovushlari. Fon va fonema. Nutq organlari va artikulyatsiya bazasi. Fonemaning nazariy masalalari. Yapon tilining fonetik xususiyatlari. Yapon tilida nutq tovushlarining o'zgarishi. Yapon tilida tovush va harf. Imlo masalalari. Ierogliflarni imlosini me'yorashtirish yo'lidagi harakatlar. Urg'u masalasi.		

3-mavzu “Leksikaning nazariy tugunlari”

So’z va tushuncha. Leksik ma’no va uning turlari. Yapon tilida leksik ma’noning kengayishi va torayishi. So’zlarining ma’no munosabatlariga ko’ra turlari. Sinonimlar. Omonimlar. Antonimlar. Yapon tilining lug’at tarkibi. Vago va kango so’zleri. Frazologiya.

4-mavzu “Morfologiyaning nazariy tugunlari”

Yapon tilida nutqini eng kichik ma’no anglatuvchi birliklari. Morf va morfema tushunchalarini. Morfemalarning turlari. Grammatik ma’no. Yaponchada grammatic kategoriya va uning turlari. Grammatik son kategoriyasi. Kelishik kategoriyasi. Grammatik zamon kategoriyasi. Yapon tilida so’zlarining klasifikatsiyasi. Yapon tilshunosligida ierogliflarni guruhlarga ajratish masalasi.

5-mavzu “Sintaksisning nazariy tugunlari”

Yapon tilshunosligida sintaksis tushunchasi. Gap sintaksisi. Gap va uning turlari hamda tarkibga oid munozarali masalalar. Yaponchada gaplarning tuzilish va ifoda maqsadiga ko’ra turlari. Gap bo’lkari. So’z birkimalari. Sintaktik munosabat turlari.

6-mavzu “Mutaxassislik sohasidagi ilmiy qarashlar”

Mutaxassislik yo’nalishiga tegishli jahon tilshunosligidagi turli nazariy qarashlar. Hozirgi zamon tilshunosligining yetakchi konsepsiyalari. Yaponshunoslik bo’yicha ilg’or nazariyotchi tilshunoslar va ularning nazariy qarashlari. Mutaxassislik sohasiga oid ilmiy markazalar, ularning fan rivojiga qo’shgan ulushi. Mutaxassislikdagi eng yangi yo’nalishlar va ularning istiqbollari.

III. Amaliy mashg’ulotlari bo’yicha ko’rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg’ulotlarda talabalar mutaxassislikning nazariy jihatlariga e’tibor qaratadilar.

Amaliy darslarda ko’zda tulilgan mavzular:

1. Grafika va fonetikaga oid masalalar.
2. Imlo masalasi.
3. Fonema to’g’risidagi turli qarashlar
4. Morfologiyaning oidi masalalar.
5. Ierogliflarning guruhlarga ajratish masalasi.
6. Yapon tilida so’z yasalishi masalalari.
7. Yapon tilida gap aspektlari.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Magistr mustaqil topshiriqlarni tayyorlash jarayonida quyidagi ko’rsatmalardan foydalaniishlari tavsya etiladi:

- darslik, o’quv va uslubiy qo’llannmalar, ma’ruza matnları va dars yo’rug’laridan kurs mavzularini o’rganish;
- yapon tilining sathlari forsumiga tegishli nazariy masalalarni o’zlashtirish;
- yapon tilining muammoli qirralarini tahlii etish;
- Mustaqil topshiriqlarning mavzulari:

1. Oltoy tillar nazariyasining assolari.
2. Oltoy tillarning tasnifi.
3. Yapon tilining shakllanish masalalar.
4. Yapon tili tarixini davrlashtirish masalalari.
5. Yapon tilining tovush qurilishiga bag’ishlangan ilmiy tadqiqotlar.
6. Yaponshunoslikda leksikologiyaga doir tadqiqotlar.
7. Yaponshunoslikda morfologiya oidi tadqiqotlar.

V. Ta’lim natijahari / Kasbiy kompetentsiyalari

Magistr bilishi kerak:

- o’qitilayotgan sharq tilining nazariy masalalari, asosiy sharq tilining dunyo tillari orasida tutgan o’mi, ushbu tilda yaratilgan yozma manbalarga tasnify yondashish, yozma manbalarning til xususiyatlari, o’qitilayotgan sharq tilining asosiy manbalari, yozma adabiy tilning yuzaga kelishi va uning tarixiy takomili haqidagi *tasavvunga ega bo’lishi*;
- o’qitilayotgan sharq tilining taraqiyot qonuniyatlarini, o’qitilayotgan tilning kerakli masalalarini aniqlash, o’qitilayotgan sharq tili muammollarini tadqiq etish uchun zatur materiallarni izlab topish, tasnif qilish va tizimli asosda tahlil qilish va ulardan *foydalana olishi*;
- o’qitilayotgan sharq tiliga xos tipik hodisa-qonuniyatlarini tilshunoslikning umumiy qonuniyatlarini bilan bog’lay olish bo’yicha *tajriba va ko’nikmalariga ega bo’ishi kerak*.

orqali talabalar ilmiy faoliigini oshirish, mavzular bo’yicha ilmiy ma’ruzalar tayyorlash tavsya etiladi.